

Sprawozdanie z działalności Komisji Polskiej Księgi Stadnej Kuców

Komisja powołana przez Zarząd PZHK w październiku 2012r. działała w następującym składzie

Dr hab. Ryszard Kolstrung – Przewodniczący; hodowca kuców, UP w Lublinie
Panie

Grażyna Kujawska	z ramienia PZHK w Warszawie
Dobrochna Olesińska	inspektor WZHK w Gnieźnie
Ewa Łobos	hodowca kuców, trener jeździectwa woj. mazowieckie
Monika Kania-Piątkowska	hodowca kuców sportowych woj. mazowieckie

Panowie

Janusz Lawin	hodowca kuców, sędzia jeździecki woj. dolnośląskie
Jerzy Łukomski	hodowca kuców, sędzia jeździecki woj. wielkopolskie

Polska Księga Stadna Kuców została powołana **9.12.2010r** decyzją Ministra Rolnictwa jest bezpośrednią kontynuacją Rejestru Kuców i Koni Małych.

Opracowany i wydany przez Polski Związek Hodowców Koni w 1995 roku pierwszy Krajowy Rejestr Koni Małych – objął 145 ogierów i 325 klaczy kuców w trzech zasadniczych grupach:

- 62 ogierów i 205 klaczy szetlandzkich i ich pochodnych do 110 cm;
- 76 ogierów i 105 klaczy kuców innych ras i krzyżówek,
w tym 39 ogierów i 61 klaczy kuców felińskich;
- 7 ogierów i 14 klaczy rasy fiordzkiej.

Drugi wydany przez PZHK w 2002 roku Rejestr Kuców i Koni Małych – objął 270 ogierów i 567 klaczy kuców w V grupach:

- 91 ogierów i 187 klaczy pochodzenia szetlandzkiego do 110 cm;
- 80 ogierów i 201 klaczy kuców różnych ras i typów powyżej 110 cm;
- 47 ogierów i 70 klaczy kuców felińskich;
- 14 ogierów i 13 klaczy fiordzkich;
- 33 ogierów i 85 klaczy bez udowodnionego pochodzenia.

W 2009 r. stan klaczy wpisanych do rejestru wynosił 900, a ogierów 492.

Do roku 2010 zarejestrowano łącznie ponad 2500 kuców.

Zapisy do Polskiej Księgi Stadnej Kuców rozpoczęto dopiero w roku 2011, przy czym w dalszym ciągu istnieje RKKM, do którego wpisywane są kuce i konie małe nie spełniające warunków wpisu do Księgi.

W Polskiej Księdze Stadnej Kuców są prowadzone sekcje

I – polski kuc szetlandzki (**p. kuc sztl.**) do 110cm wysokości w kłębie z udziałem min. 75% kuca szetlandzkiego

II – polski kuc wierzchowy (**pkw**) o wzroście 111-148cm, o szerokim spektrum kojarzeń międzyrasowych oraz grupy kuców ras zagranicznych w możliwością ich wydzielenia jako sekcji po uzyskaniu wystarczającej liczebności (75klaczy, 25 ogierów) do prowadzenia hodowli w czystości rasy

III – kuc feliński (**kf**) o optymalne wysokości 125 -140 cm (dopuszczalne 117-148) o pochodzeniu ograniczonym do kf i ras wyściovych

Wszystkie kuce wpisywane do PKK mają badane DNA

Podstawowym celem hodowlanym jest uzyskiwanie w każdej sekcji kuców przydatnych przede wszystkim do sportowej i rekreacyjnej jazdy dzieci i młodzieży. Część z nich może wykazywać predyspozycje do użytkowania zaprzęgowego i/lub hipoterapii. Dlatego jednym z elementów selekcji są próby dzielności: wierzchowe lub zaprzęgowe zaliczane obowiązkowo dla koni hodowlanych najpóźniej do skończenia wieku 5 lat. Ogiery 3-4 letnie mogą być wykorzystywane rozplodowo w pierwszych sezonach na podstawie zaliczonej **polowej wstępnej próby dzielności**.

W okresie obejmującym sprawozdanie Komisja Polskiej Księgi Stadnej Kuców na dwóch posiedzeniach najwięcej uwagi poświęciła dopracowaniu programu hodowlanego i zgłoszeniu stosownych poprawek zarówno w celach głównych jak i w programach prób dzielności.

Obecnie obowiązujące próby dzielności dla kuców do lat 5 są prowadzone w trzech formułach opisanych szczegółowo w Załącznikach:

Polowa próba wierzchowa - prezentacja w rękę, skoki luzem w korytarzu, pod jeźdźcem: ocena chodów i reakcji na pomoce na ujeżdżalni, skoki przez kombinację przeszkód (skoki w korytarzu i pod jeźdźcem na wysokości odpowiedniej do wzrostu konia);

Polowa próba zaprzęgowa – prezentacja w rękę, posłuszeństwo przy zaprzęganiu, ocena pracy w stępie (0,5 km na czas), w kłusie (1km na czas), posłuszeństwo przy ruszaniu, zatrzymaniu, na kołach i w trasie. Limity czasowe w stępie i kłusie odpowiednie do wzrostu kuców:

Alternatywna próba sportowa – (kuce 4 letnie i starsze) uwzględniają pozytywnie ocenione starty na oficjalnych zawodach w dyscyplinach PZJ

W ramach działalności Komisji przeprowadzono szkolenia dla pracowników PZHK dotyczące zasad przeprowadzania prób dzielności kuców teoretyczne i praktyczne w roku 2015 (kwiecień) na terenie toru wyścigowego Partynice we Wrocławiu.

Komisja PKK zorganizowała imprezy ogólnopolskie

W roku 2014 w dniach 1 i 2 sierpnia w Wolicy koło Kalisza odbyły się **III Czempionat Hodowlany Kuców** (z oceną płytową) a także **I Czempionat Użytkowy**. Organizatorem był Związek Hodowców Koni Wielkopolskich w Gnieźnie, patronował PZHK a patronem honorowym był Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prawo udziału w czempionacie miały tylko osobniki dorosłe (3 i więcej lat) wyhodowane w Polsce.

Niestety było na tak ważną imprezę hodowlaną zgłoszone tylko 26 kuce zostało, a przedstawionych i ocenionych 22. Kuce te reprezentowały rasy i typy wpisywane do Polskiej Księgi Kuców. Połowę prezentowanych osobników stanowiły kuce walijskie, z innych ras i typów byli przedstawiciele: polski kuc wierzchowy -5, kuc feliński -2, niemiecki kuc wierzchowy-2 i 1 klacz kuc szetlandzki (polski).

Ocena w Czempionacie Hodowlanym nie była łatwa ani oczywista gdy np. w klasach klaczy każda prezentowała inny typ rasowy. Komisja w składzie dr hab. Ryszard Kolstrung – Przewodniczący

Komisji Polskiej Księgi Kuców oraz Panowie Janusz Lawin i Jarosław Szymoniak starali się w ocenie uwzględnić także prezentowany typ kuca.

Kuce przedstawiło 11 właścicieli w większości byli to również ich hodowcy.

Równocześnie na terenie KJ Wolica rozgrywane były zawodów sportowych w skokach przez przeszkody, dlatego lub mimo to Czempionat Użytkowy Kuców przeprowadzono w hali (konkursy: ujeżdżenia, skoków pod jeźdźcem i skoków w korytarzu), więc obserwowała je tylko garstka widzów, w większości właściciele i luzacy prezentowanych koni oraz przedstawiciele PZHK, którzy zaszczylicili Czempionat Kuców swoją obecnością i raczyli wręczyć nagrody i wyróżnienia.

Jako pozytywny warto odnotować fakt, że prawie wszystkie kuce zgłoszone do czempionatu hodowlanego wzięły udział w konkursie skoków wolnych w korytarzu. Wydaje się słuszne proponować ten sposób prezentacji kuców gdyż pozwala on zobaczyć konie w ruchu swobodnym oraz ocenić naturalne predyspozycje skokowe (jak wiadomo trudno jest znaleźć dobrego młodocianego jeźdźcę dla młodych i często drobnych kuców).

W roku 2015 zaplanowano i przygotowano IV Czempionat Hodowlany Kuców i II Czempionat Użytkowy w ośrodku Stragona Strzegom w dniach 5-6 września. Niestety z powodu bardzo małej liczby zgłoszeń w/w Czempionaty nie odbyły się.

Kuce wpisane do Polskiej Księgi Kuców brały udział w Krajowych Wystawach Zwierząt Hodowlanych w Poznaniu w roku 2014 i 2015.

W poszczególnych Okręgach były organizowane regionalne wystawy i pokazy użytkowości koni z udziałem kuców (jednak nie zawsze z udowodnionym pochodzeniem).

W roku bieżącym 2016 **w dniu 8 maja Ogólnopolski Czempionat Kuców** jest przygotowywany w miejscowości **Bychawa koło Lublina**. Organizatorem są LZHK oraz Oddział Bychawski PSUiPKR (www.konie.bychawa.pl), który od wielu lat organizuje bardzo popularną w środowisku imprezę Pokaz Użytkowania Koni i Kuców. Czempionat będzie częścią tej imprezy w związku z czym nie będzie odrębnego Czempionatu Użytkowego Kuców, natomiast kuce czempionatowe zaprezentują się w pokazach użytkowych (ujeżdżenie, skoki, zaprzęgi, ścieżka bychawska)

Obrady Komisji kuców obok spraw organizacyjnych dotyczyły także bieżących spraw hodowlanych, w których rozstrzygano wnioski o dopuszczenie do rozrodu w hodowli kuców polskich ogiery uznawane na podstawie alternatywnych (sportowych prób użytkowości).

Pod koniec roku 2015 rezygnacja z uczestnictwa w pracach Komisji Księgi Kuców z powodów osobistych zgłosiła Dobrochna Olesińska przedstawicielka inspektorów hodowlanych PZHK (z Wielkopolskiego ZHK), Komisja z udziałem Dyrektora PZHK wysunęła propozycje inspektora hodowlanego z Lubelskiego ZHK mgr Joannę Szulowską.

Statystyka

Według zestawienia imiennego uzyskanego z Redakcji Ksiąg Stadnych w połowie 2013 r. zapisano do Polskiej Księgi Kuców 297 kuców różnych ras

Sekcja	Rasa kuca	ogiere	klacze	razem
p.k.szetl.		21	32	53
	pkw	19	39	58
	k. wal.	38	50	88
	k. n. wierz.	1	4	5
	k. connem.		4	4
	haflin.	2	31	33
p. k. w.				189
kf		12	44	56
Ogółem		93	204	297

Obecnie wg informacji uzyskanej z Działu Hodowlanego PZHk do marca 2016 roku w Polskiej Księdze Stadnej Kuców jest wpisanych 450 kuców różnych ras

Sekcja	Rasa kuca	ogiere		klacze		razem	
		14-16	Raze m	14-16	raze m	14-16	Raze m
p.k.szetl.		3	21	11	41	14	62
	pkw	1	9	8	31	9	40
	k. wal.	19	56	20	75	39	131
	k. n. wierz.	3	8	2	10	5	18
	k. connem.	1	1	2	6	3	7
	k.islandzki			1	2	1	2
	haflin.	2	4	9	47	11	51
	kuc	2	19	5	40	7	59
p. k. w.							
kf		2	13	6	52	8	65
Inne: kn, hc, fd, qh, oo			4		11		15
Ogółem		33	135	64	315	97	450

Komisja rozważała możliwość utworzenia sekcji kuca walijskiego, jest to wg informacji z Okręgów najliczniej prezentowana rasa kuców zagranicznych, lecz tylko niewielka ich część jest wpisana do Księgi. Być może w roku 2016 r. rasa ta będzie prezentowana przez liczbę spełniającą warunki utworzenia odrębnej sekcji.

W niedalekiej przyszłości będzie uzasadnione wyłonienie także sekcji dla rasy haflinger.

Z powyższego wynika, że dalszy rozwój sekcji pkw będzie oparty o ogiery walijskie jako reproduktory, dlatego należy zwrócić szczególną uwagę na to, aby zdawały one pełne próby użytkowości

Próby dzielności są obligatoryjne dla ogierów a zalecane dla klaczy. Przeprowadzone są 3 rodzaje prób użytkowości:

- 1 – próba polowa - wstępna; kuce do 120 cm i pozostałe pow. 3lat
- 2 – polowa próba wierzchowa: do ukończenia 5 roku życia
- 3 – polowa próba zaprzęgowa; do ukończenia 5 roku życia
- 4 – alternatywą jest uzyskanie wybitnych wyników w sporcie (dla kuców 6 letnich i st.)

A *propos* Rejestru Kuców i koni Małych Komisja uważa, że potrzebna jest dalsze utrzymanie ze względu na pojawiające się nowe kuce z niepełnym pochodzeniem a niezłej jakości pokrojowo-użytkowej a także koni ras małych przykładowo ostatnio wpisanych koni kabardyńskich, dla których przyjęto udział w rajdach długodystansowych jako próbę użytkowości pod siodłem.

Kuce w Rejestrze

Rasa/ty	ogier	klacz	razem
p	y	e	m
	14-16	14-16	14-16
kuc	5	644	11
fiord	4	53	11
haflinger	2	49	4
k. walijski		65	2
k. szetland	3	145	3
k.feliński		125	
k.island	4	17	4
k.connem		3	
hucuł		5	
Koń mały	1	49	2
tinker		6	1
fryz	1	8	1

Quarter Horse		4	30		9	4	39
American Paint		1	10			1	10
		25	1210	19	2283	44	3493

Kuce o teoretycznie wysokiej wartości hodowlanej (wpisane do Polskiej Księgi Kuców) stanowią znikomy odsetek: klacze tylko 1% wszystkich klaczy (0,6% całej populacji).

Jak wydają się najważniejszym zadaniem stojącym przed Komisją a także inspektorami z Okręgowych Biur PZHK jest dotarcie z informacją i zachętą do wielkiej liczby właścicieli kuców aby byli zainteresowani rejestracją posiadanych kuców ze znanym pochodzeniem i prowadzeniem świadomej hodowli a nie tylko produkcji następnych pokoleń.

Niestety nie mamy na to pomysłu, w którym nie byłoby potrzebne wsparcie finansowe.

W imieniu Komisji ds. Księgi Kuców

Przewodniczący dr hab. Ryszard Kolstrung